

NVE – Konesjons- og tilsynsavdelingen
v/ Joachim Kjelstrup
Pb. 5091 Majorstua
0301 Oslo

11.08. 2014

Høringsutsagn for Somrungen kraftverk i Sunndal kommune i Møre og Romsdal fylke

Bakgrunn

Vi viser til brev der dere ber om Småkrafts kommentarer på mottatte høringsutsagn vedrørende konsesjonssøknaden for Somrungen kraftverk i Sunndal kommune i Møre og Romsdal fylke. Somrungen skal behandles sammen med 4 andre søknader. Noen av uttalelsene som er kommet inn gjelder samlet for alle søknadene. Småkraft gir her svar på uttalelsene som gjelder Somrungen kraftverk spesielt.

Følgende interessenter har gitt sitt høringsutsagn i saken:

- Sunndal kommune
- Sunndal Venstre
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal
- Møre og Romsdal fylkeskommune
- Istad Nett AS
- Sunndal Energi KF
- Direktoratet for Mineralforvaltning
- Statens vegvesen
- Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
- Kristiansund og Nordmøre Turistforening
- Erik og Ivar Almhjell

Sunndal kommune

Sunndal kommunestyre behandlet saken i møte 18.06. 2014 og vedtok:

1. Sunndal kommunestyre tilrår at Småkraft AS får konsesjon for utbygging av Somrungen mellom kote 550 og kote 130 med disse forutsetninger:

- *De avbøtende tiltak søknaden foreslår må bli innarbeidet i detaljplanene*
- *Anleggsarbeid må skje på en mest mulig skånsom måte*
- *Minstevannføring i sommerhalvåret settes til 60 l/s, tilsvarende alminnelig lavvannføring hele året*
- *Det må legges vekt på vegetasjonsetablering og landskapspleie etter en eventuell Utbygging*

2. Kommunestyret viser ellers til saksutredningen.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS takker Sunndal kommune for positiv innstilling til prosjektet. Vi vil så langt som mulig gjennomføre en skånsom utbygging der avbøtende tiltak skissert i søknaden settes i fokus. Etter å ha bygget og satt i drift 42 kraftverk, har Småkraft AS god erfaring med å tilpasse lokale forhold og ta hensyn til hvert enkelt område sin unike natur og mangfold så langt det lar seg gjøre.

Sunndal Venstre

Sunndal Venstre er mot at det gis tillatelse til utbygging av alle de omsøkte småkraftverkene i «Sunndalspakken» med følgende begrunnelse:

- Svært mye av både små og store vassdrag i Sunndal kommune er allerede utbygd.
- Vi bør heller rehabilitere / modernisere allerede utbygde kraftverk som har vannmagasin. Regulerbar kraftproduksjon er både mer effektivt og lønnsomt.
- Det lokale strømmettet er ikke stort nok til å transportere ut kraftoverskuddet vi vil få fra de omsøkte kraftverkene.
- Vi vil bevare det som er igjen av urørt natur.
- Å bygge ut ett enkelt lite vassdrag kan fortone seg å gi små uheldige virkninger. Men i sum kan utbygging av alle de små være negativt.
- Det visuelle inntrykket av Sunndalen endres. De mange fossene er karakteristiske for Sunndalen. Mindre vassføring i de aktuelle vassdragene forringer Sunndals merkevare; den ville naturen, sett i reiselivssammenheng.
- Utbygging av disse vassdragene forringer naturopplevelsen til oss som bor her og ferdes i områdene.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS beklager at Sunndal Venstre som med sin miljøprofil og der Venstre sentralt vil satse på Småkraftverk er i mot ALLE småkraftverkene det er søkt konsesjon for og begrunnelsen for dette.

Ellers har vi følgende svar til noen av uttalelsene fra Venstre:

- I tillegg til Småkraftutbygging pågår det for tiden både rehabilitering etter pålegg fra NVE samt videre utbygging av kraftverk med vannmagasin/regulering. Skal Norge kunne nå målene satt i blant annet EU's «Fornybardirektiv» og i den felles elsertifikatorordningen med Sverige, har vi behov for videre satsning både på småkraft og storkraft.
- Ut i fra antall konsesjoner, vil det bli avgjort hvor mye det lokale strømmettet må bygges ut. Istad Nett/Sunndal Energi har allerede gjennomført utredning/nettanalyse og viser til ulike alternativ. Ved blant annet alternativ 4. og 5. som vist til nedenfor under svar fra Istad Nett AS, vil tap og forsterkningsbehovet i 22 kV nettet kunne begrenses.
- Når det gjelder uttalelsen «*Mindre vassføring i de aktuelle vassdragene forringer Sunndals merkevare; den ville naturen, sett i reiselivssammenheng*» viser vi til uttalelsen fra Kristiansund og Nordmøre Turistforening: «*Skrondal kraftverk og Somrungen kraftverk ligger slik til at de slik vi ser det ikke vil ha stor innvirkning på livskvalitet og videre betydning for reiselivet, og en utbygging ved disse vil vi kunne godta*».

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Konklusjon

Utbygging av alle dei omsøkte kraftverka vil etter Fylkesmannens vurdering føre til at landskapet får reduserte opplevingsverdiar og landskapskvalitetar. Fleire fossefall vil bli langt mindre synlege og dramatiske. Inngrepsfrie naturområde (INON) vil bli betydeleg redusert.

I medhald av vassressurslova § 24 fremjer Fylkesmannen motsegn til Torske og Hareima kraftverk. Dette ut frå dei landskapsmessige konsekvensane i Sunndalen. Tiltaka vil også

gripe inn i inngrepsfrie naturområde (INON), både i Trollheimen landskapsvernområde og Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. Disse INON-områda er også særskilt prioritert i Fylkesdelplan for inngrepsfrie naturområde.

Fylkesmannen vil rå i frå utbygging av Gryta og Somrungen kraftverk. Ut frå ei samla vurdering vil bortfall av INON i Trollheimen LV og anna mogleg belastning på verneområdet vere klart uheldig.

Fylkesmannen vil isolert sett ikkje gå imot ei utbygging av Skrondal kraftverk (Tverrelva). Etter Fylkesmannens vurdering er utbyggingsomfanget i Øksendalen likevel kome så langt at vi vil be NVE nøye vurdere samla belastning og om det bør byggast ut fleire vassdrag i dette dalføret.

Småkraft AS sine kommentarer:

Fylkesmannen vil fraråde en utbygging av Gryta og Somrungen kraftverk og begrunner dette først og fremst med en bortfall av INON i Trollheimen LV og annen mulig belastning på verneområdet. Når det gjelder INON vil det for Somrungen medføre at 1,75 km² av inngrepsfritt areal i sone 2 går tapt, og at 3 km² blir omklassifisert til lavere status fra sone 2 til sone 1. Dette gir liten til middels negativ konsekvens for INON. Vi vil her spesifisere at inntaket er planlagt ved/ utenfor grensen til Trollheimen LV og at dette området ikke blir berørt av utbyggingen. Vi reagerer derfor på at Fylkesmannen bruker dette som hovedbegrunnelse for å fraråde en utbygging av Somrungen kraftverk. I tillegg har Fylkesmannen kommentert at en utbygging isolert sett kan være akseptert, men pga. samlet belastning for INON i Trollheimen LV og annen mulig belastning på verneområdet, frarå det å gi konsesjon til Somrungen.

Vi vil ellers i detaljfasen av prosjektet unngå at rørgaten berører rødlistearter som edelløvsbogen. Når det gjelder motorferdsel, vil inntaket bli bygget veiløst. Det er derfor kun i byggefasen det vil være motorferdsel/støy ved helikoptertransport til inntak og bygging av rørgaten.

Møre og Romsdal fylkeskommune

SOMRUNGEN

Automatisk freda kulturminne

Den nedre del av røyrgata har eit høgt potensial for funn av automatisk freda kulturminne.

Vi varslar derfor at det vil bli stilt krav om arkeologisk registrering, jamfør Kulturminnelova § 9, i samband med planen. Jamfør § 10, same lov, er det tiltakshavar som må dekke kostnadane ved registreringa.

SAMLA VURDERING

Dersom det skal prioriterast mellom ulike vassdrag i denne pakka, vil først og fremst rå til å ta ut Torske. Dette er grunnlagt i ei samla vurdering av verdiane for landskap og reiseliv, kombinert med avgrensa kraftproduksjon.

Vi vil ikkje ha merknader til at det vert gitt konsesjon til Gryta, Somrungen og Skrondals-elva, gitt at avbøtande tiltak og registreringar er gjennomført, jamfør merknader ovanfor. For Skrondalelva bør det gjerast nokre oppdateringar/korreksjonar i KU vedrørande villrein.

Når det gjeld Hareima er utgreiingane framleis noko mangelfulle både når det gjeld villrein og friluftsliv. Vi er i tvil om desse manglane skal vere avgjerande i forhold til sluttvedtaket, men rår sterkt til at KU vert oppdatert noko. Dei landskapsmessige, friluftsmessige og reiselivsmessige konsekvensane av utbygging tilseier at vi vil rå i frå konsesjon.

Saka vert lagt fram som orienteringssak for fylkesutvalet 30 juni. Fylkesutvalet kan gjere vedtak om endringar i fråsegna.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS takker Møre og Romsdal fylkeskommune for positiv innstilling til Somrungen kraftverk. Som uttalelsen fra fylkeskommunen sier må det gjennomføres feltarbeid og arkeologiske registreringer før en eventuell graving i marken kan starte. Dette arbeidet er gitt en økonomisk ramme på rundt kr 83.400,-. Småkraft AS er klar over de krav som stilles etter kulturminnelovens § 9 og § 10, og vil dersom prosjektet får konsesjon, ta kontakt med Møre og Romsdal fylkeskommune vedr. feltarbeidet.

Ved en eventuell utbygging vil vi i størst mulig grad ta hensyn til de gamle tuftene og steingardane i stasjonsområde, og utvise oppmerksomhet overfor eventuelle forekomster under detaljplanleggingen og i anleggsfasen.

Istad Nett AS

Omsøkt produksjon vil møte begrensninger i 22 kV nettet (distribusjonsnettet) og i nærmeste transformatorstasjon (Aura). I overliggende regional- og sentralnett er det tilstrekkelig ledig kapasitet.

Aktuelle løsninger for å oppnå økt/tilstrekkelig 132/22 kV transformorkapasitet er:

1. Oppgradere en av transformatorene. Pga. strømbegrensninger på samleskinne er maksimal ytelse begrenset til 45 MVA som gir en innmatingskapasitet for ny produksjon på til sammen: $45 \cdot 0,9 + 6,3 - 22,6 \text{ MW} \approx 24 \text{ MW}$
2. Forsert kjøling på eksisterende 35 MVA transformator. Tilgjengelig kapasitet ved tiltaket er ikke utredet.
3. Gjennomføre tiltak for å kunne utnytte begge transformatorene i Aura
 - a. Begrense kortslutningsstrømmen vha. reaktorer som plasseres mellom transformator og 22 eller 132 kV samleskinne, alternativt mellom 22 kV samleskinnene eller
 - b. Oppgradere komponenter som har for lave strømgrenser. Nødvendig oppgraderings- behov er ikke utredet.
4. Utvide Driva kraftverk med en 132/22 kV transformator og nødvendig(e) felt. Etablere en ca. 1,7 km lang 22 kV kabelforbindelse fra Torske kraftverk til Grøa kraftverk.
5. Utvide Driva kraftverk med en 132/22 kV transformator og ett 132 kV felt. Transformatoren tilknyttes radialen S2 (Sundalen). Radialen deles slik at Gryta og Somrungen, og eventuelt også Torske mater inn på den nye transformatoren.

Med alternativ 4 og 5 vil tap og forsterkningsbehov i 22 kV nettet kunne begrenses.

Videre utredning av de alternative løsningene og valg av løsning avventes til omfanget av småkraft- utbygging er mer avklart gjennom bl.a. resultatet av konsesjonsbehandlingen for småkraftverkene.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft tar uttalelsen til følge, og vi er rimelig godt kjent med nett-situasjonen i området og de flaskehalsene som må løses. Vi er ellers innforstått med at Somrungen kraftverk blir belastet med sin andel av høyspennings luftlinje/kabel for å få strømmen ut på nettet der størrelsen på anleggsbidraget blir bestemt av antall konsesjoner/utbygginger.

Sunnal Energi KF

Kraftverkene utgjør en ytelse på til sammen 28 MW og er planlagt tilknyttet 22 kV nettet til Sunndal Energi KF. Sunndal Energi KF har pr. i dag tilkople 22 MW småkraft til 22 kV nettet.

Fire av de omtalte småkraftverkene (Hareima kraftverk, Torske kraftverk, Somrunen kraftverk og Gryta kraftverk) må tilkoples en linje vi kaller Sunndalsøra 2. På linjeavgang Sunndalsøra 2 er det pr. i dag ikke tilkople 22 MW småkraftverk. Den nye analysen som Istad Nett AS har gjennomført for oss viser:

1. Bli bare ett av kraftverkene bygd, behøver 22 kV linje ikke oppgradering.
2. Bygges alle tre kraftverkene må linjen oppgraderes fra Aura koblingsstasjon og til Torske kraftverk. En strekning på 9 910 meter og en kostnad på 11 til 12 mill. kroner, som blir å fordele gjennom anleggsbidrag etter ytelse på de fire kraftverkene.
3. Bygges bare Hareima kraftverk og Torske kraftverk må den samme oppgraderingen til, som i punkt 2.
4. Bygges Hareima Kraftverk, Somrunen kraftverk og Gryta kraftverk må linjen fram til Hareima kraftverk oppgraderes. En strekning på 5 760 meter og en kostnad på ca. 7 mill. kroner. Kostnad må fordeles gjennom anleggsbidrag i forhold til installert ytelse.

Videre utredninger av de alternative løsningene og valg av løsninger avventes til omfanget av småkraftutbyggingene er mer avklart gjennom bl.a. resultatet av konsesjonsbehandlingen for småkraftverkene. For at en skal finne gode løsninger på nettsiden for de småkraftverkene som skal tilkoples linjeavgang Sunndalsøra 2, er det et ønske at søkerne får krav på seg til å samordne utbyggingene i tid. Det for å vite hvor stor nettkapasitet en skal bygge ut. Bli det bygd ut for mye nettkapasitet, bli det nettkundene til Sunndal Energi KF som må betale for overkapasiteten gjennom for høy utbyggingskostnad og dermed lavere effektivitet.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft tar uttalelsen til følge, og vil ta kontakt med Sunndal Energi i forbindelse med detaljplanlegging av kraftverket dersom det bli gitt konsesjon. Småkraft er rimelig godt kjent med nett-situasjonen i området og de flaskehalsene som må løses. Vi er ellers innforstått med av Somrunen kraftverk bli belastet med sin andel av høyspennings luftlinje/kabel for å få strømmen ut på nettet.

Direktoratet for mineralforvaltning:

DMF er statens sentrale fagmyndighet ved forvaltning og utnyttelse av mineralske resurser, og har et særlig ansvar for at mineralressursene bli ivertatt i plansammenheng.

DMF kan ikke se at de foreslåtte småkraftverkene kommer i konflikt med registrerte mineralressurser.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS tar uttalelsen til etterretning.

Statens vegvesen**Veg og avkjørsel**

Dersom det skal etableres nye avkjørsler eller gjennomføres endringer eller økt bruk av eksisterende avkjørsler i forbindelse med riks- eller fylkesveg, ber vi om at det sendes inn søknad om dette i god tid før arbeidet skal starte. Dette for å sikre en god løsning med tanke på trafikksikkerhet og samtidig unngå stopp i anleggsarbeidet som følge av manglende godkjenning av avkjørselen.

Rør og andre anleggselement

Det må søkes om tillatelse til graving ved eventuell nærføring/kryssing langs og i veg. Før selve arbeidet kan begynne må det foreligge en arbeidsvarslingsplan som er godkjent av Statens vegvesen.

Småkraft AS sine kommentarer:

Dersom prosjektet får konsesjon, vil Småkraft i forbindelse med detaljplanleggingen ta kontakt med Statens vegvesen vedr. avkjøringen til prosjektet samt graving ved eventuell nærføring/kryssing langs og i veg, å påse at dette er i samsvar med gjeldende krav og retningslinjer.

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal går imot en utbygging i området. Generelt begrunnes dette først og fremst med bakgrunn av få elver igjen som ikke er berørt, tørrlagte elver/minstevannføring inntak på grensen til landskapsvernområder, problemstillinger som kan oppstå i forhold til grunnvannsystemet, rødlistearter og virkninger på biologisk mangfold, landskapsverdier og sår etter rørgaten.

Somrungen

Naturvernforbundet har påvist flere raudlistearter knytt til alm i røyrгатetraseen nær kraftverket. Vidare er landskapet vanskeleg å bygge i utan at inngrepa blir store og langvarig sterkt synlege. Det er problemstillingar knytt til tilkomst ved dam både i anleggsperiode og driftsperiode. Det er uavklarte problemstillingar knytt til grunnvatn i nedre del.

Småkraft AS sine kommentarer:

Vi viser til svar gitt Fylkesmannen når det gjelder landskapsverdier, verneområdet og utbygging i forhold til rødlistearter. Når det gjelder argumentasjonen vedr. tørrlagte elver, vil Somrungen uavhengig av en utbygging eller ikke til tider «gå tørr». Småkraft vil så lenge det renner vann, slippe den minstevannføringen oppgitt i søknaden eller satt av NVE ved en eventuell konsesjon. Somrungen vil ikke bli mer tørrlagt etter en eventuell utbygging som før, men vil få redusert vannføring. I tillegg vil restfeltet avgi vannføring til elven, samt flom/overløp over dammen. Når det gjelder utbyggingens innvirkning på grunnvannet, vil dette gi ubetydelig konsekvens. Grunnvannstanden i terrenget ved inntaksmagasinet vil heves og senkes i takt med endringer i vannstanden. Somrungen går bratt ned dalsiden og helt ned til stasjonen. Det forventes derfor at overflatevannet/ den reduserte vannføringen på utbyggingsstrekningen ikke fører til endringer i grunnvannstanden. Heller ikke for Driva vil dette endre seg da det er rundt 700 meter ned til samløpet med Driva ved utløpet av kraftverket.

Ved utbygging av rørgatetraseen, vil det naturlig nok bli sår i landskapet i anleggsperioden og i en tid etter, før vegetasjonen vil gro igjen. Småkraft har lang erfaring med revegetering og landskapspleie og vil påse at det også for Somrungen blir gjort på en god måte. Ved graving og legging av tilløpsrøret tas det vare på matjorden. Under tilbakefylling legges matjorden øverst slik at naturlig revegetering kan foregå. Tilløpsrøret blir gravd ned på hele strekningen mellom kraftstasjonen og inntaket. Planering av traséen og tilsåing med stedege arter vil gjenskape naturlig vegetasjon og redusere det negative inntrykket av inngrepet i forhold til naturvern og

landskap. I elveleiet utføres ingen tiltak utover vanlig rydding av elveløpet etter regulering slik at Flomoverløpet kan gå uhindret i det naturlige leiet.

Kristiansund og Nordmøre Turistforening

Vårt hovedmål er å få flere mennesker ut på tur og bidra til å sikre natur og kulturgrunnlaget vårt. Ett samlet Landsmøte i DNT 2014 vedtok en resolusjon om å «Ta friluftslivet på alvor» og kreve at natur og friluftsliv tas på alvor i offentlige myndigheters prioriteringer.

KNThar mange turisthytter og løypenett i Sunndalsfjella og er en stor bidragsyter til at Sunndalsdalføret og Sunndalsfjella blir besøkt av norske og utenlandske turister. Fosser og elver er en svært viktig del av vår naturopplevelse og livskvalitet og må tas med som ett kriterium i forvaltning av vår kultur - og naturarv for nåværende og fremtidige generasjoner. Sett i lys av bolyst og livskvalitet for Sunndals innbyggere og opprettholdelse av Sunndalen som attraktivt sted for turister og reiseliv i Møre og Romsdal ser vi nødvendigheten av å innføre vern av de elvene som er mest synlige for folk flest.

Skrondal kraftverk og Somrungen kraftverk ligger slik til at de slik vi ser det ikke vil ha stor innvirkning på livskvalitet og videre betydning for reiselivet, og en utbygging ved disse vil vi kunne godta.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS takker for positiv innstilling til vårt kraftverk Somrungen i Sunndalen.

Erik og Ivar Almhjell

Bakgrunn

Vi som har skrevet dette innspillet er begge oppvokst på Almhjell og kjenner derfor området godt. Vi har nedenfor pekt på de viktigste ulempene ved planlagt utbygging og skissert et alternativt forslag til utbygging av vassdraget og fordelene ved dette. Dette er blitt gjort fordi vi ser at det i søknaden ikke er tatt hensyn til viktige miljøverdier i området som berøres og at omsøkt utbyggingsalternativ vil medføre store inngrep i landskapet.

Alternativ løsning

Grunnet store konsekvenser for kulturminner, naturmiljø og bomiljø med planlagt kraftstasjon, veitrase og rørgate/inntak vil vi foreslå en alternativ løsning for utbygging av vassdraget. Forslaget innebærer:

- Kraftstasjon på om lag kote 225 (nedenfor Somrungfallene) plassert i fjellet rett øst for Somrungen.
- Inntak om lag på kote 900 der det er fast grunn, innenfor landskapsvernområdet. Vi har vurdert området mellom kote 850 og 950 som egnet for inntak.
- Vannet føres i tunnel mellom inntak og kraftstasjon. Kan tunnelen bores diagonalt vil dette bli en tunnel om lag 1600 meter.
- Veien legges enten fra Fahle gård eller som en fortsettelse av veien som allerede eksisterer opp mot vannkilden til Fale Grendahus. Veitraseen må legges i størst mulig grad vekk fra bekkefarete for å bevare naturmiljøet og rekreasjonsverdien langs bekken. Muligens er det gjennomførbart med en del av veitraseen langs høyspentlinja.

Vi har også fått gjennomført en supplerende biologisk undersøkelse som dokumenterer noen av miljøverdiene.

Småkraft AS sine kommentarer:

Vi viser til uttalelsene fra Erik og Ivar Almhjell. Småkraft AS vil først presisere at vi ikke har vist om eller bestilt en utredning av alternativ utbygging for Somrungen med tilhørende biologiske undersøkelser gjennomført av Miljøfaglig Utredning AS v/Geir Gaarder. Per i dag har vi inngått avtale med grunneierne i området, og stiller oss derfor noe undrende til at Småkraft/grunneierne ikke har fått informasjon på et tidligere tidspunkt om parallelle biologiske undersøkelser og vurdering av andre utbyggingsløsninger av Erik og Ivar Almhjell.

Vi vil ellers kommentere kort følgende vedr. alternativ løsning:

- På bakgrunn av den biologiske undersøkelsen gjennomført av Miljøfaglig Utredning A/S og «nye funn» av rødlistearter, vil vi under sluttbefaringen se på muligheter til å flytte stasjonen noe i forhold til dagens plassering. På grunn av tap i produksjon vil en annen plassering i tilknytning til dagens plassering på kote 130 bli vurdert fremfor å flytte stasjonen så langt opp som til kote 225.
- Inntaket plassert på kote 900 som er innenfor landskapsvernområdet er uaktuelt og vi ville ikke fått konsesjon her.
- Tunnel har vært vurdert som et alternativ 2 i søknaden men er ikke den løsningen som foretrekkes av Småkraft.
- Veien til kraftstasjonen vil naturlig bli endret dersom stasjonen flyttes. Det vil også bli gjennomført feltarbeid/arkeologiske registreringer i regi av fylkeskommunen dersom prosjektet får konsesjon. En vil da i detaljplanene kunne tilrettelegge for ny kunnskap vedr. kulturminnene.

Når det gjelder den biologiske undersøkelsen som er gjennomført av Miljøfaglig Utredning A/S, er det fremkommet noe ny kunnskap om biologisk mangfold m.m. som vi vil ta hensyn til ved vår utbygging. Dette får spesielt konsekvenser for dagens plassering av kraftverket. Vi vil under sluttbefaringen se på mulighet til å flytte stasjonen noe.

Vi har også vært i dialog med Randi Osen/Multiconsult som har befart området og skrevet miljørapporten til søknaden for innspill til den nye informasjonen som har fremkommet. Dette er vedlagt her under svar på uttalelser:

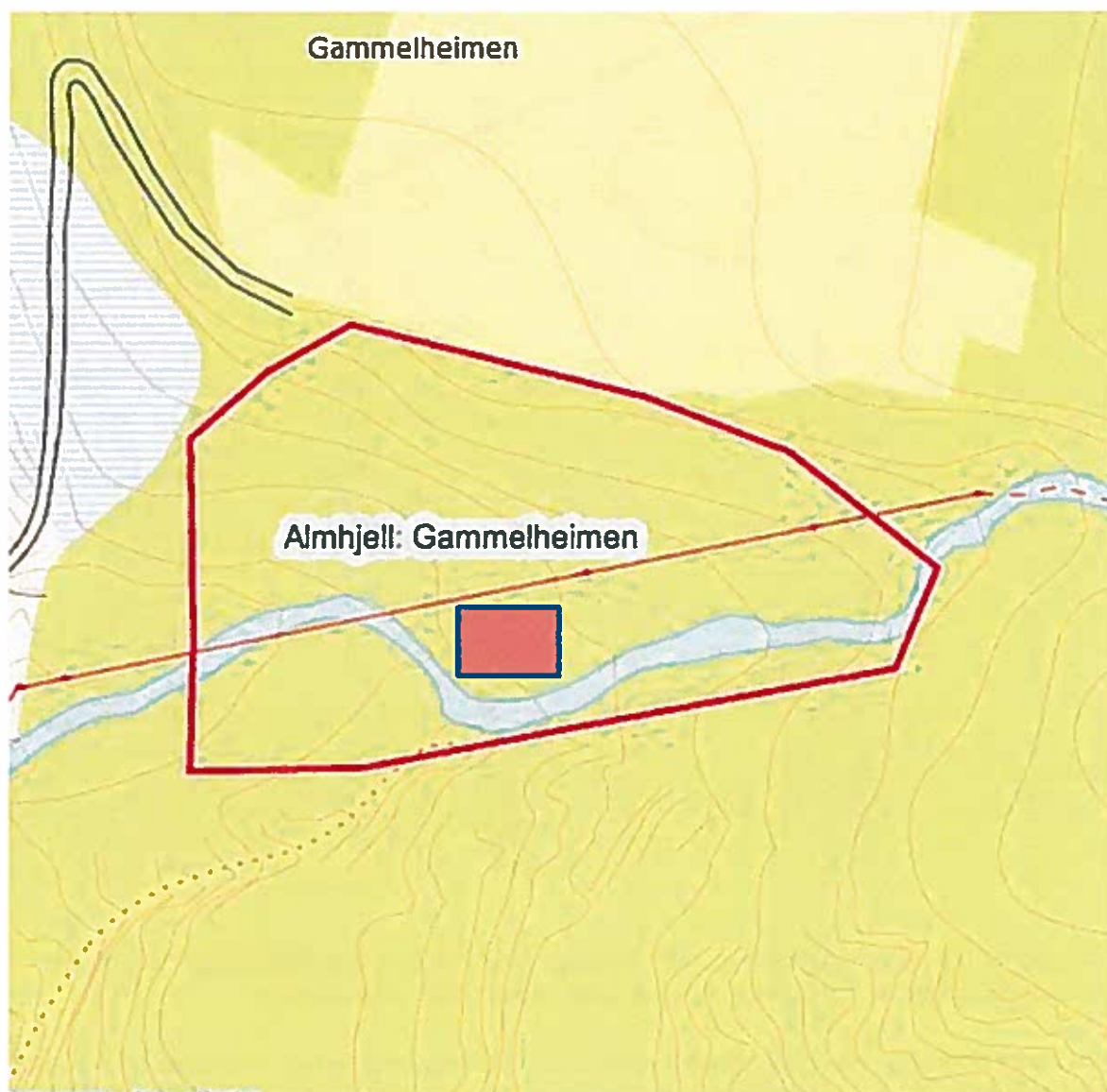
Randi Osen kommenterer følgende i mail sendt Småkraft 30.06.2014:

«Som avtalt over telefon i dag oversender jeg noen tanker om den nye informasjonen som har kommet inn i prosjektet som underlag for Småkraft sin videre håndtering av søknadsprosessen.

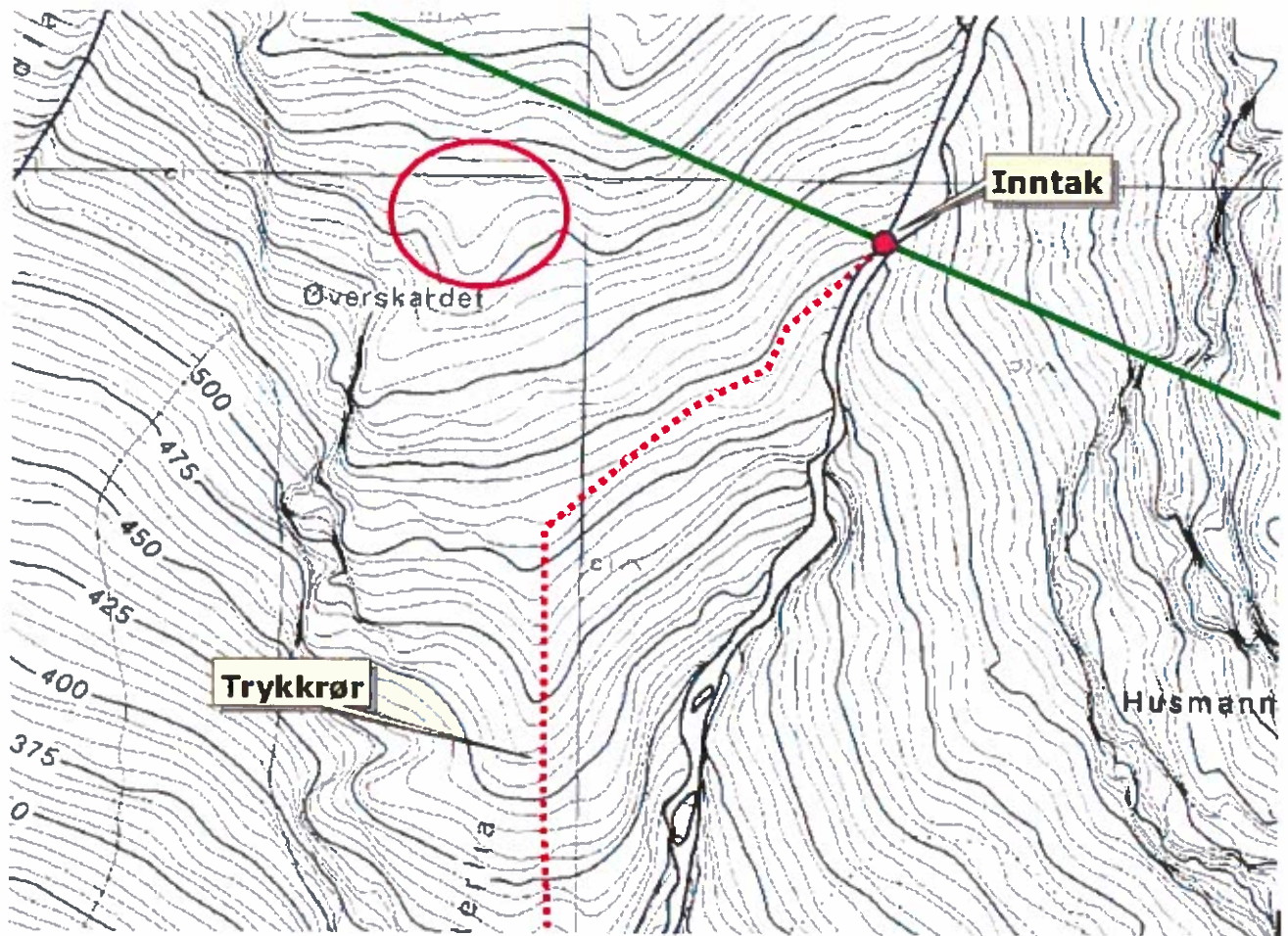
Som nevnt har jeg ingen grunn til å betvile verken artsregistreringer eller naturtyperegistreringer som Gaarder legger fram i rapporten.

Gaarder viser til mye av de samme registreringene som vi gjorde i 2009, herunder alm og andre edelløvsogsarter. Han har funnet rødlistearter som vi ikke fant den gang, og bruker dette sammen med forekomst av død ved og en del alm (spredte trær i følge det han sa på telefonen) til å begrunne avgrensning og verdisetting av naturtypen *rik edelløvsog*. Riktignok beskriver han at naturtypen er iblandet granplantinger, er påvirket i noen grad av tekniske inngrep og langt i fra er noen uberørt skog, «men et kulturlandskap i langt framskredet «forfall»». Selv om Gaarder bruker betegnelsen «urskogpreget struktur», er det derfor å trekke det langt når grunneier i sin høringsuttalelse kaller det urskog.

Etter utbyggingsplanene vil kraftstasjonen ligge midt inne i den rike edelløvsog (se under), og arealbeslaget vil ha middels til stor negativ konsekvens for lokaliteten pga. fjerning av døde og levende trær, potensielt med påvekst av rødlistearter. Om mulig bør man trekke stasjonen ovenfor lokaliteten og legge atkomstveien utenfor.

Den andre avgrensningen Gaarder har gjort, av naturbeitemark, ligger så vidt jeg kan se utenfor området som blir berørt av rørgatetraseen, og bør kunne unngås. Han har avmerket den på et noe dårlig flyfoto, men ut i fra beliggenhet i forhold til Øverskardet og de så vidt synlige høydekotene mener jeg lokaliseringen må være som indikert med rød sirkel i kartutsnittet under.

Når det gjelder fisk, så er konklusjonen etter fiskeundersøkelsen at habitatforbedringer nedstrøms kraftstasjonen i forbindelse med utbygging kan gi økt fiskeproduksjon totalt sett:

Kraftverket i Somrungen vil ikke påvirke sjørreten i nevneverdig grad, og bekken vil trolig få økte kvaliteter i nedre deler ved restaurering ved omleggingen i regi av ny rv. 70. En ca. 200 meters fiskeførende strekning i øvre deler blir berørt, men her er bekken vanskeligere tilgjengelig og det er mer marginalt fiskehabitat. Her oppe er det ingen store gytehøler som ville kunne produsert yngel for lengre strekninger nedstrøms. I tillegg benyttes denne type øvre strekninger bare ved høye bestandstettheter i hele vannsystemet. Høy konkurranse presser da fisken til å benytte mer marginale og perifere områder oppe i vassdraget samt sidebekker. Dette er ikke tilfelle i dag. Istedenfor å satse på å legge strenge føringer for bruken av bekken her oppe anbefales det heller å satse på å øke miljøkvaliteten for fisk nede og midtre deler av bekken. Dette vil man kunne tjene mer fiskeproduksjon på. Konsekvensen ved dette tapet av fiskehabitat med en sporadisk/ustabil fiskeproduksjon med 60 liter minstevannføring som omsøkt i konsesjonssøknaden, vurderes som liten negativ. For å minimalisere dette tapet bør vannet slippes ut i bekkeløpet fra kraftverket høyest mulig opp i bekken.

Kulturminnet som nevnes i høringsuttalelsen er ikke lenger en del av et intakt kulturmiljø (med kvernhus). Så vidt jeg kan se representerer det flyttede kvernhuset en langt større verdi enn gjenstående deler av kulturmiljøet. For øvrig er verdien noe Fylkeskommunen sannsynligvis kommer til å uttale seg om dersom de befarrer området, noe de etter Multiconsults forespørsel om kulturminneinformasjon i 2009/10 ga signal om at de muligens ville.

Inntak godt innenfor grensen til Trollheimen landskapsvernområde er neppe noe som forvaltningsmyndighetene vil kunne akseptere.

Mvh. Randi

RANDI OSEN
M.Sc. / Miljørådgiver

I tillegg til Småkraft AS sine svar på uttalelsen, og Randi Osen sine suppleringer vedr. miljø m.m., har grunneier Ola Almhjell med sin erfaring og kjennskap til stedet, sendt følgende innspill i mail fra 29.06.2014:

Da innspillet etter mitt syn har en del unøyaktigheter og feil, vil jeg knytte noen kommentarer til det.

Ad, Planlagt veitrase;

Ser ikke at veitraseen nødvendigvis må rasere noen av kulturminnene. Det er rimelig god plass for å legge den utenom. Inntaket til nevnte kvernhus var ikke slik det er beskrevet her.

Bomiljø og turisme;

Det var jo med henblikk på turbinstøyen vi ønsket kraftstasjonen plassert der og ikke lenger nede. Den er tenkt plassert i rimelig god avstand fra husa med skjermede terreng og mye skog i mellom. Planene og utkast til avtale med Småkraft AS var tilgjengelige for alle i familien. Også for de med initiativ til innspillet. Og om ønskelig lar det seg sikkert gjøre på kunstig vis å illudere lydnivået i de riktige frekvensområdene.

Fiskebestand i Somrungen;

Det er slik at denne bekken ved større flommer kan være veldig voldsom og forandrer leiet sitt. Så skjedde også i 1968. Noen "10-metere" ovenfor stasjonen ble en naturlig trapp for fiskeoppgang, revet bort. Etter dette vet ikke jeg at det verken er sett eller fanget fisk lenger oppe.

Flommen i 2003 medførte naturskade-sak. Under befaringa ble det av takstfolk og fagfolk på område skissert hva og hvordan arbeidet skulle utføres.

Løpet ble renset opp og forsterket fordi bekken var i ferd med å ta nytt løp. Gardsvegen ble gravd vekk ca 70 m ovenfor riksveien. Samtidig måtte vollene på hver side forsterkes da husa var truet. Med andre ord ble bekken renset opp ned til riksvegen. Bekken ble ikke ledet østover i 2004. Men den inntar delvis sitt naturlige løp ved flom hvor en del rant østover.

Tiltak for å gjenskape gode oppvekstvillkår for småfisk ved å gjenåpne gammelt bekkeutløp i Driva, er ei sak som konsulent Berit Skjelving i Sunndal kommune og undertegnede har jobba med ei stund. Og etter befaring i april med representanter fra Statens Vegvesen, miljøavdelinga i Møre og Romsdal fylke og flere, er planene senere blitt veldig godt mottatt fra instanser som har sett planene. Dette angår i mindre grad planene til Småkraft AS, men det bør nevnes at det ligger i avtalen en klausul om tiltak for å bedre oppvekstmulighetene i Somrungen.

Ad, kraftstasjon ved kote 225:

Etter mitt syn meget risikofyllt. Her går det tidvis enorme snøskred både kram-og "løssnøskred". Ved ei "kramfonn" i 1975 ble dalen nedenfor "Fallet" fylt i en høyde på 12-15 m.

Tvilsomt om noe byggverk kunne motstå slike krefter. Og dessuten ville adkomstvegen være livsfarlig å ferdes på vinters tid.

Vedr. Miljøfaglig utredning AS:

Jeg har ikke grunnlag for å vurdere det faglige innholdet i rapporten, men en del ting kan jeg påpeke som feilaktige eller tvilsomme, samt komme med litt supplerings.

3.3 Ferdselsveier er det nok ikke her, men det var nok bruksveier til forskjellige formål. Garden (husa) sto på Gammelheimen til 1836 og i tillegg har det vært 2 husmannsplasser der. Den gamle bygdaveien gjennom dalen gikk langt nede ved nåværende riksvei i ca 80 m avstand derfra. Tuftene etter Almhjellsætra ligger ovenfor Seterskaret (Mulig navnefeil på kart).

4.1 Det er lengre tid tilbake siden Almhjellsætra var i bruk, kanskje minst 200 år.

Ang fig.3.2 Dette er ikke jerveklorer, men forårsaket av kronhjorten. Vanlig å se andre steder også.

Ang fig 4.5. Mange gamle, store almetre har tørket ut og har falt eller er i ferd med å falle ned i området her. Dette er på grunn av at hjorten har rundbarka almetrea i strenge vintre. Kan legge til at mesteparten av alme- og svartor- trea vokser på vestsiden av garden.

Jeg synes der er veldig hyggelig at det ble hørt Grønnspekk i området. Selv har jeg ikke observert denne på flere tiår. Jeg har heller ikke sett Fossekallen i Somrungen eller ved Driva på lang tid.

Jeg er litt overrasket over at det kommer et slikt innspill nå, og stusser litt på hvorfor. Alle avtaler og utredninger/analyser har vært kjent for alle involverte.

At det foregikk parallelle undersøkelser var meg helt ukjent, og min nabo som representerer 50 % av eierinteressene i Somrungen hadde aldri nevnt at noe sånt var på trappene.

Med hilsen

Ola Almhjell

Småkrafts konklusjon:

Vi mener at fordelene ved en utbygging av Somrungen kraftverk er større enn ulempene, og har tatt hovedpunktene fra høringsuttalelsene til følge i den planlagte utbyggingen.

Europa og Norge trenger mer fornybar energi! For å realisere en småkraftutbygging, er den avhengig av at de som innehar rettighetene til ressursene griper fatt i muligheten og iverksetter utbygging.

Småkraft har etter 40 ferdig bygde kraftverk fått god erfaring med å rydde, revegetere anleggsområder. Vi har fått positive tilbakemelding på utført arbeid og vi har fått byggeskikkpris på Oftedal i Sirdal kommune. Vi ber derfor NVE vektlegg de positive virkningene prosjektet vil medføre i den videre behandlingsprosessen.

Vennlig hilsen

Martin Vangdal
Prosjektleder konsesjon

Kari Seim
Prosjektkoordinator